



DEN NORSKE KIRKE

Oslo bispedømmeråd/Oslo biskop

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet

Postboks 8004 Dep.

0030 OSLO

Dato: 31.10.2012

Vår ref: 12/385-5 MAS

Deres ref:
12/1719

Hørings svar - forslag til endringer i gravferdsforskriften

Ved lov av 8. juni 2011 ble det gjort endringer i gravferdsloven og kirkeloven. Som en naturlig følge av dette, samt utviklingen som har skjedd siden forskriften trådte i kraft i 1997, har det vært nødvendig med en ny gjennomgang av gravferdsforskriften.

Bispedømmerådet behandlet saken på sitt møte 29. oktober 2012 og vedtok følgende (sak 74/12):

Generell kommentar:

Oslo bispedømmeråd gir sin støtte til at gravferdsforskriften endres etter de endringer som er vedtatt i gravferdsloven og på bakgrunn av den praksis som har utviklet seg siden gravferdsforskriften ble vedtatt. Bispedømmerådet støtter de fleste endringsforslagene, men har kommentarer til noen av forslagene som bispedømmerådet enten ikke ønsker å endre eller har egne endringsforslag til.

Kommentarer til de enkelte endringsforslagene:

Bispedømmerådet har valgt å følge høringsnotatets disposisjon i sitt høringsutkast, dvs. vi følger kapitlene 3-11 og kommer med våre synspunkter.

3. Tilpasninger til religiøse og livssynsmessige minoriteter

3.1. Fra «kirkegård» til «gravplass».

Det synes naturlig at de vedtatte endringer i gravferdsloven følges opp på samme måte i forskriften, slik at «kirkegård» erstattes med «gravplass» og «kirkegårdsplan» endres til «gravplassplan».

3.2. Særskilt tilrettelagte graver ved anlegg av gravplass

Departementet foreslår følgende nytt annet punktum i § 2 annet ledd:

«Ved anlegg, utvidelse og vesentlig endring skal behovet for særskilt tilrettelagte graver vurderes.»

Bispedømmerådet støtter tanken bak forslaget, men innser at det kan stilles spørsmål til hvordan bispedømmerådet – som godkjennende instans – kan forsikre seg om at vurderingen er gjort. Holder det med en vurdering som ikke har nedfelt seg skriftlig? Eller bør bispedømmerådet kreve en skriftlig vurdering fra fellesrådets side? Om ikke ordlyden endres, kan i alle fall departementet si noe om dette i sine kommentarer til de vedtatte endringene.

3.3. Bør det kunne dispenseres fra kravet om kiste ved gravlegging?

§ 28 har følgende ordlyd:

«Ved gravlegging og kremasjon skal kiste benyttes.»

Departementet mener det ikke er forsvarlig å fjerne kravet i § 28 om at det skal benyttes kiste ved gravlegging og kremasjon, men åpner allikevel for muligheten for at den lokale gravferdsmyndigheten får adgang til å dispensere fra kistekravet ved gravlegging når dette er begrunnet i avdødes religion eller livssyn. I slike tilfeller åpnes også for at kirkelig fellesråd i tilfelle bør kunne stille visse vilkår for et slikt vedtak, for eksempel at de etterlatte selv fyller igjen graven. Det bes om høringsinstansenes synspunkter til dette spørsmålet.

Høringsnotatet påpeker at representanter for både sunni- og sjiamuslimer ønsker en oppheving av kravet. Samtidig innrømmes at kravet om kiste ikke har medført de store problemene i praksis og at det er få som i praksis ytrer ønske om slik gravlegging, også fordi muslimer ifølge sharia skal følge lovene i landet man bor.

Bruk av kiste ved gravlegging har blitt en tradisjon gjennom mange hundre år i vårt land, som ivaretar hensyn til både gravplassbetjeningen og gravfølget. Bispedømmerådet ønsker allikevel å åpne for muligheten for at fellesrådet skal kunne dispensere fra kravet om kiste ved gravlegging og mener at gravferdsforskriften § 28 kan endres.

3.4. Tilstedeværelse under kremasjon

Departementet har foreslått at § 32 tredje punktum endres til:

«Der forholdene ligger til rette for det, bør etterlatte gis anledning til å være til stede under selve kremasjonen.»

Bakgrunnen er at enkelte trossamfunn ønsker å gjennomføre ritualer parallelt med selve kremeringen og at etterlatte kan være til stede og overvære kremeringsprosessen.

Ut fra høringsnotatet synes det som om gjeldende formuleringer allerede gir muligheter for de som ønsker å være til stede under selve kremasjonsprosessen, der dette er praktisk mulig. De må da ha den særskilte tillatelsen fra krematoriets daglige leder som nåværende forskrift uttrykker. En endring i forskriften vil imidlertid gjøre dette enklere for de det angår og dessuten ikke kreve noen spesiell begrunnelse. Bispedømmerådet støtter departementets endringsforslag til gravferdsforskriften § 32 tredje punktum.

4. Tilpasninger til plan- og bygningsloven

4.1. Anlegg mv. av gravplass

Høringsnotatet påpeker at det er nødvendig med en oppdatering av teksten i § 2 ut fra de endringer som har skjedd i plan- og bygningsloven. I tillegg ønsker departementet å tydeliggjøre kommunenes ansvar og plikt for at avsatt areal til gravplass reguleres, etter at en del fellesråd har måttet utføre og finansiere forarbeidet til regulering av areal.

Bispedømmerådet støtter derfor de foreslåtte endringene i § 2.

4.2. Byggetillatelse og ferdigattest

I den nåværende forskriften er det kun ved anlegg og utvidelse av gravplass det kreves byggetillatelse og ferdigattest etter plan- og bygningslovens bestemmelser. Endringene i § 6 som også omfatter «vesentlig endring» av gravplassen er justert etter teksten i plan- og bygningsloven §§ 20-1 og 21-10.

Bispedømmerådet slutter seg til endringsforslaget.

5. Inndeling av gravplass – SOSI-standard

De foreslåtte endringene i § 4 skyldes at Statens kartverk har utarbeidet en ny standard for fagområdet «Gravplass» i landets samordnede opplegg for stedfestet informasjon (SOSI). I tråd med dette foreslår departementet at det innføres en ny digital modell for inndeling av gravplass. Det vesentlige er at gravkartet (tidligere kalt gravplan) over hvert gravfelt nå får en standard utførelse. Det åpnes for at graver kan påvises på to måter; enten ved hjelp av koordinater eller ved utmål fra fastmerker. Disse siste konkretiseres nå til minst fire pr. gravfelt.

Standarden innføres på alle nye gravplasser og ved utvidelse og vesentlige endringer av eksisterende gravplasser. Der standarden ikke er innført, vil det allikevel stilles krav om inndeling av gravplassen og gravkart for hvert gravfelt.

Bispedømmerådet slutter seg til endringene i § 4.

6. Universell utforming

Forslaget innebærer at § 7 annet ledd endres til:

«Gravplassen skal tilrettelegges etter gjeldende regler for universell utforming».

Dette er begrunnet i at den nye plan- og bygningsloven som trådte i kraft 2009 og 2010 medfører skjerpede krav til tilgjengelighet på gravplasser og nærmere krav til universell utforming som er fastsatt i forskrift 26. mars 2010.

Forslaget innebærer også at nåværende § 7 annet ledd annet, tredje og fjerde punktum blir nytt tredje ledd.

Bispedømmerådet slutter seg til departementets forslag til endringer.

7. Tekniske endringer

7.1. Stenging av deler av gravplass

I den nåværende forskriften § 5 annet ledd er fellerådet gitt mandat til midlertidig stenging av hele eller deler av gravplassen. Departementet ser behov for at muligheten for permanent stenging av hele eller deler av gravplassen samt enkeltgraver for kistegravlegging kommer tydelig fram i forskriften. Myndigheten til å fatte vedtak om permanent stenging av enkeltgrav for kistegravlegging bør etter departementets vurdering legges til kirkelig fellelsråd, mens permanent stenging av hele eller deler av gravplassen for kistegravlegging bør skje gjennom vedtaksendringer, som godkjennes av bispedømmerådet.

Departementet foreslår følgende ordlyd i § 5 annet ledd og nytt tredje og fjerde ledd:

«Dersom gravstørrelse, jorddybde eller grunnvannstand ikke samsvarer med forskriftens krav, kan enkeltgrav, deler av gravplass eller hele gravplassen stenges permanent for kistegravlegging. Berørte rettighetshavere skal så langt det er mulig varsles skriftlig i god tid og senest tre uker før permanent stenging for kistegravlegging iverksettes. Kirkelig fellelsråd kan vedta stenging for enkeltgrav. Stenging av hele eller deler av gravplassen må fastsettes i vedtektene for gravplassen.

Kirkelig fellelsråd kan stenge gravplassen eller deler av den midlertidig for all gravlegging ved ekstreme værforhold.

Bestemmelsen i § 11 første ledd gjelder tilsvarende ved permanent eller midlertidig stenging.»

Bispedømmerådet slutter seg til departementets forslag til endringer.

7.2. Grunnvann og drenering

I § 8 slås fast at grunnvannsnivået skal ligge minst 30 cm under kiste eller urne. En del gamle gravplasser har problemer med dette, ved at grunnvann siver inn i kistegraven når den åpnes eller etter at den er åpnet. I en del tilfeller ønsker man å bøte på problemet ved å drenere slike felt, men det er ofte liten avstand til kistene i naborekken, som gjør det vanskelig å drenere mellom rekkene uten å berøre andre kister. Samtidig vet man at der grunnvannet står høyt vil knapphet på oksygen være et hinder for ønsket nedbrytning.

Departementet ønsker ikke å stenge for drenering hvor det foreligger et uttrykkelig behov og denne løsningen anses som eneste mulighet før en eventuell stenging for kistegravlegging. For å sikre at alle forhold er nøye vurdert før drenering foretas i slike tilfeller, vil departementet foreslå at det tas inn et nytt tredje ledd i § 8 om at det kreves særskilt godkjenning av bispedømmerådet før drenering kan utføres på gravplass tatt i bruk. Det nye forslaget lyder:

«På en gravplass som er tatt i bruk, kan det bare legges nye dremsledninger når bispedømmerrådet har gitt sitt samtykke.»

Bispedømmerrådet har stor forståelse for departementets forslag, som synes vel begrunnet og anbefales. Vi vil imidlertid peke på at slik forslaget nå framstår, vil imidlertid første og tredje ledd omhandle dremsledninger, mens annet ledd omhandler vann og avløp samt kabler. Det virker noe uryddig. I stedet anbefales at det foreslåtte nye tredje ledd blir nytt annet ledd og det nåværende annet ledd blir tredje ledd.

7.3. Kistegrav

7.3.1. Krav til jordoverdekning

Forskriften § 13 uttrykker et minstekrav på 1 meter jordoverdekning på kiste, minimum 0,3 meter jorddybde under kistebunnen og at den skal være omsluttet av jord på alle sider, uten at det er satt noe minstemål på de øvrige sidene. Det synes nå som man i fagmiljø mener at med god jordkvalitet er 0,8 meter tilstrekkelig for jordoverdekning. Det gir dessuten økt muligheter for bedre utnyttelse av arealer, mindre kostnader på nyanlegg av gravplasser og bedret oksygentilførsel for kortere oppløsningstid.

Departementet foreslår derfor at dette endres og at man samtidig fastsetter en minste jordmengde på 0,3 meter også på sidene av kisten, for å unngå noen problemer man har erfart kan oppstå ved for liten jordmengde her. Dersom det imidlertid ikke er gode nok jordforhold pålegges fellestrådet å treffe bestemmelse om større jordoverdekning enn 0,8 meter.

Departementet finner ikke grunn til å opprettholde kravet om at helsefaglig myndighet skal gis anledning til å uttale seg før kravet om jordoverdekning fravikes, men ønsker fortsatt at kirkelig fellestråd kan fravike bestemmelsene om jorddybde unntatt på oversiden av kisten.

Departementets forslag til ordlyd i § 13 annet og tredje ledd:

«Kiste skal plasseres slik at den har minst 0,8 meter jordoverdekning og minst 0,3 meter jord under kistebunnen og på alle sider.»

Når særlige forhold tilsier det, kan kirkelig fellestråd fravike bestemmelsene i annet ledd. Kisten kan likevel ikke gis mindre enn 0,8 meter jordoverdekning. Dersom forholdene tilsier det, skal fellestrådet treffe bestemmelse om større jordoverdekning enn 0,8 meter.»

Bispedømmerrådet slutter seg til departementets vurderinger og anbefaler forslaget.

7.3.2. Fravikelse av størrelsen til kistegrav

Forskriften § 13 første ledd påpeker at kistegrav skal være minst 3 meter lang og 1,5 meter bred. Det innebærer at alle gravlegges i grav med voksenstørrelse.

Departementet har de siste årene etter søknad gitt dispensasjon fra størrelseskravet på muslimske gravfelt i Oslo og Bærum kommune. Det har vært en forutsetning at ordningen tilbys som et valgfritt alternativ til gravlegging i alminnelig grav, og at det gis klar informasjon om at valg av disse utelukker senere bruk av graven som voksegrav. Med bakgrunn i dette foreslår departementet et nytt fjerde ledd som gir bispedømmerrådet mulighet for å fravike bestemmelsene i første ledd dersom det foreligger særlige forhold.

Departementets forslag til nytt fjerde ledd i § 13:

«Når særlige forhold tilsier det, kan det i vedtektene fastsettes særskilte bestemmelser som fraviker kravene i første ledd.»

Endringene i § 13 fjerde ledd synes naturlig på bakgrunn av de dispensasjoner departementet har gjort i vårt bispedømme de senere årene. Bispedømmerrådet anbefaler derfor endringen.

8. Gravlegging

a) Når det gjelder spørsmålet om lørdag skal regnes som virkedag eller ikke, har det i Oslo tidligere vært usikkerhet knyttet til dette. Bispedømmerrådet vil derfor anbefale at det tydeliggjøres i gravferdsforskriften § 12 som en ordning som gjelder for hele landet; at lørdag

ikke regnes som virkedag, selv om den enkelte steder likevel kan benyttes i forbindelse med gravferd.

b) Departementets foreslår en tydeliggjøring om at fellesrådets vedtak om fastsettelse av tidspunktet for gravferd ikke kan påklages i nytt punktum i § 12 første ledd:
«Fellesrådets vedtak kan ikke påklages».

Bispedømmerådet slutter seg departementets vurderinger og anbefaler endringen.

c) Gravplassbetjening er som hovedregel til stede på gravplassen ved en gravlegging for å påse at gravleggingen skjer på en forsvarlig måte og at graven lukkes umiddelbart etter gravlegging. Ved enkelte urnedsettelse kan det imidlertid ha vært gjort i stand en åpen grav som de etterlatte selv fyller igjen uten andre til stede. Ved muslimske gravlegginger har de etterlatte uttrykt ønske om selv å få fylle igjen graven. Dette har det noen steder blitt lagt til rette for ved at det har blitt lagt ut spader. Departementet ønsker en viss fleksibilitet som tar hensyn til de etterlattes ønsker, jf. den nylig innførte bestemmelsen i gravferdsloven § 1 om at gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn. Å utvise fleksibilitet i tråd med de etterlattes ønsker må imidlertid ikke gå på bekostning av sikkerhet. Departementet foreslår derfor et nytt punktum til § 12 annet ledd:
«En representant for gravplassen skal som hovedregel være tilstede under kistegravlegging».

Bispedømmerådet har forståelse for ønsket om fleksibilitet i forhold til etterlattes ønsker om f.eks. medvirkning ved å fylle igjen grav. Samtidig er departementets forslag kun rettet mot kistegravlegging. Det vil derfor ikke kunne rettes samme krav om tilstedeværelse ved urnegravlegging eller dersom det åpnes for dispensasjon fra kravet om kiste ved gravlegging, jf. kapittel 3.3. I sistnevnte tilfelle anses det som særdeles viktig at det er en representant for gravplassen til stede dersom det skulle skje noe. Bispedømmerådet kan imidlertid ikke se at det ikke skulle nedfelles som et krav at en representant for gravplassen skal være tilstede ved alle typer gravlegging, også for å sikre at f.eks. en urne faktisk blir satt ned. Bispedømmerådet vil derfor foreslå følgende nytt punktum til § 12 annet ledd:
«En representant for gravplassen skal være tilstede under gravlegging».

d) Departementet foreslår også en tydeliggjøring av at det ikke gis rom for gravlegging av kjæledyr på gravplass, i og med at det med ujevne mellomrom kommer spørsmål om dette. Departementets foreslår derfor et nytt fjerde ledd til § 12:
«På gravplass kan bare levninger etter mennesker gravlegges».

Bispedømmerådet støtter forslaget som en nødvendig presisering av den allmenne oppfatning og den praksis som har vært gjeldende.

9. Anonym og navnet minnelund

Også i vårt bispedømme er det i løpet av de senere årene utviklet et tilbud om en ny form for gravlegging som er kalt «navnet minnelund», på grunnlag av dispensasjoner fra bestemmelsene i forskriften. Departementet foreslår at navnet og anonym minnelund reguleres med en ny § 15a, som gis følgende ordlyd:

«Med minnelund forstås gravfelt på gravplass uten adgang til gravminne knyttet til den enkelte grav. §§ 13 første ledd og 15 annet og tredje ledd gjelder tilsvarende for grav i anonym og navnet minnelund.

Gravens plassering på anonym minnelund er bare kjent for gravplassmyndighetene. Plassering av grav på navnet minnelund kan gjøres kjent. Anonym og navnet minnelund skal plasseres i atskilte gravfelt.

Ved anonym minnelund kan det plasseres minnesmerke. Ved navnet minnelund skal det plasseres minnesmerke med navn og data på de gravlagte.

Grav på anonym minnelund har ingen ansvarlig. På navnet minnelund kan grav festes etter fredningstidens utløp. Nærmere regler og vilkår gis i gravplassens vedtekter.

At departementet nå kommer med forslag til hvordan en allerede innarbeidet praksis med

anonym og navnet minnelund kan nedfelles i forskrifter og vedtekter var ventet og imøtekommes med tilfredshet. Dette tydeliggjør både begrepsmessig og innholdsmessig hva som ligger i de ulike alternativene. Bispedømmerrådet støtter endringsforslagene.

10. Gravminner

10.1. Dimensjoner på gravminner

I løpet av de siste 10 årene er det svært få saker av denne typen som er kommet til bispedømmerrådet, som i spesielle tilfeller kan dispensere fra forskriften i enkeltsaker. Departementet foreslår en klarere hjemmel for å gi generelle bestemmelser for unntak fra forskriftens dimensjonsbegrensninger, og at slike bestemmelser må fastsettes i vedtektene for gravplassen.

Når det gjelder enkeltsaker vil departementet nå at kirkelig fellestråd – som har forvaltningsansvaret – skal ha myndigheten til å fravike forskriften i stedet for bispedømmerrådet, som nå har denne myndigheten.

Departementet foreslår følgende ordlyd i § 23 tredje og nytt fjerde ledd:

«Ved anlegg, utvidelse og vesentlig endring av gravplass kan det fastsettes særskilte bestemmelser for gravminner i vedtektene for gravplassen.

Når særlige grunner tilsier det, kan kirkelig fellestråd i enkeltsaker fravike bestemmelsene i denne paragraf».

Bispedømmerrådet ser at det kan være klargjørende å fastsette særskilte bestemmelser for gravminner i gravplassens vedtekter. Det synes også mer saksvarende at departementet nå foreslår å legge myndigheten til å fravike forskriften til fellestrådet i stedet for til bispedømmerrådet. Bispedømmerrådet støtter endringsforslaget.

10.2. Fundament

De foreslåtte endringene i § 24 synes å imøtekomme en tydeliggjøring og bedre sikring av gravminnene. Bispedømmerrådet støtter endringsforslaget.

10.3. Godkjenningsordning

Hvordan gravminner skal plasseres på den enkelte grav er regulert i gravplassvedtektene og kan variere fra gravplass til gravplass. Etter departementets oppfatning kan det være hensiktsmessig å innføre en sentral bestemmelse som gjør det lettere for steinleverandørene å vite hvor gravminnet skal plasseres og foreslår derfor at forskriften etablerer en ny og felles ordning med følgende ordlyd i § 25 nytt annet ledd:

«Gravminnet skal plasseres på anvist plass ved merkepinne plassert i fundamentets bakre senter».

Bispedømmerrådet støtter endringsforslaget.

10.4. Plantefelt

Bispedømmerrådet støtter departementets vurdering av at det ikke er ønskelig med en sentral bestemmelse knyttet til plantefelt og innramming av dette.

11. Helse, miljø og sikkerhet

11.1. Fjerning av implantater før kremasjon

Forskriften § 33 første ledd første punktum har en bestemmelse om at *«Før kremasjon finner sted, skal hjertestimulator (pacemaker) og tilsvarende implantat være operert ut av kroppen».* Bakgrunnen for bestemmelsen er hensynet til de ansattes sikkerhet og beskyttelse av utstyr. Det har vært påpekt at fjerning av implantater før kremasjon i praksis ofte utføres av representanter for begravellesbyråene der hvor dødsfallet skjer utenfor institusjon. Departementet mener at det av helsemessige og yrkesetiske grunner må være et ansvar for helsetjenesten å utføre slikt, men finner det ikke naturlig at dette nedfelles i gravferdsforskriften.

Bispedømmerrådet støtter departementets vurdering av at det må være helsetjenestens ansvar å

fjerne implantater før kremasjon og at dette nedfelles i forslag til ny lov om obduksjon og annen behandling av lik.

11.2. Krav til kiste

a) Forskriften § 29 angir de generelle kravene til kiste og kremasjon etter dagens ordlyd kan bare skje dersom kisten med innhold oppfyller kravene som er angitt i bestemmelsen, jf. § 30. Departementet vil foreslå at maksimum bredde for kiste i § 29 annet ledd på 80 cm endres i samsvar med praksis. De fleste krematorieovner er 80 cm brede, noe som medfører at kistene kan ha en maksimal bredde på 78 cm. Departementet foreslår derfor følgende ordlyd i § 29 annet ledd annet punktum:

«Den skal ikke være lenger enn 230 cm, bredere enn 78 cm og høyere enn 60 cm inkludert håndtak og føtter».

Bispedømmerådet slutter seg til departementets endringsforslag.

b) I tillegg mener departementet at må det være anledning for krematoriet til å fravike forskriftens dimensjonskrav til kiste der krematoriet har mulighet for å brenne større kiste. Dessuten at krematoriet må kunne vurdere om kistene fyller kravene til sikkerhet ved brenningen også utover det som er nevnt i § 29. På den bakgrunn foreslås at det legges et nytt femte ledd i § 29:

«Når hensynet til sikkerhet ved krematoriet eller andre særlige grunner tilsier det, kan krematoriet fravike dimensjonskravene i annet ledd eller stille krav til kiste utover det som fremgår av bestemmelsen».

Bispedømmerådet anser de nevnte forslagene som fornuftige og støtter endringsforslaget.

c) På bakgrunn av de ovenfor nevnte forslag, foreslår også departementet at § 30 første ledd første punktum – *«Kremasjon kan bare skje dersom kiste med innhold fyller kravene i § 29»* - oppheves.

Bispedømmerådet slutter seg til departementets endringsforslag.

d) Dersom kremasjon avvises fordi kisten ikke fyller krematoriets krav, er gravlegging alternativet. Det fremgår av § 30 første ledd annet punktum at avdøde kan legges i en kiste som fyller kravene før kremasjon kan skje. Departementet ønsker at det klargjøres hvem som har ansvaret for dette og foreslår følgende ordlyd i § 30 første ledd:

«Dersom avdøde er lagt i en kiste som ikke kan kremeres, skal den som sørger for gravferden gis anledning til å legge avdøde i en annen kiste som fyller kravene, før kremasjon finner sted».

Bispedømmerådet slutter seg til departementets endringsforslag.

e) Forskriften § 30 annet ledd gir bestemmelse om at kiste som ikke fyller kravene til kremasjon kan med tillatelse fra kirkelig fellesråd gravlegges. Kisten skal i tilfelle gis 1,7 meter overdekning eller graven belegges med uendelig fredning. Bakgrunnen for bestemmelsen er at den er rettet mot gravlegging i sinkkister som ikke kan kremeres, og som heller ikke går i oppløsning på vanlig måte. For å tilpasse bestemmelsen for andre tilfeller av kistegravlegging, jf. forslaget om endring av jordoverdekning i § 13, foreslås dette endret også her med 0,2 meter til 1,5 meter. Departementet foreslår følgende ordlyd i § 30 annet ledd:

Kirkelig fellesråd kan gi tillatelse til at kiste som ikke kan kremeres gravlegges. I tilfelle skal kisten om nødvendig gis 1,5 meter jordoverdekning eller graven belegges med uendelig fredning. Kirkelig fellesråd kan sette vilkår for tillatelsen».

Bispedømmerådet støtter endringsforslaget.

11.3. Krav til askeurne

Materialer til bruk i askeurne skal være nedbrytbare i jord innen fredningstiden som gjelder på gravplassen. I tillegg skal den være av en slik kvalitet at den tåler vanlig håndtering og forsendelse i posten, i flg. § 31. De urner som i all hovedsak benyttes i dag er forarbeidet av

stål, men i en del tilfeller har det vist seg at i ulike jordarter går ikke urnen til grunne innen den fastsatte fredningstiden.

For å sikre at urnene brytes ned innenfor fredningstiden vil departementet foreslå at det legges inn krav i forskriften om at askeurner skal være forarbeidet av organisk materiale, og foreslår følgende ordlyd i § 31 første ledd:

«Askeurne skal være forarbeidet av organisk materiale og være nedbrytbar i jord innen den fredningstid som gjelder for gravplassen, og urnen skal være av en slik kvalitet at den tåler vanlig håndtering og forsendelse i posten».

Bispedømmerådet støtter departementets endringsforslag, men ber departementet vurdere spesielt hvordan denne bestemmelsen vil fungere ved hjemsendelse av urner fra utlandet

11.4. Gjenvinning av metallrester etter kremasjon

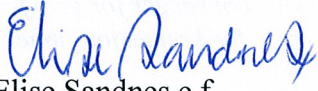
Forskriften § 33 annet ledd annet punktum gir bestemmelser om at *«Proteser og liknende som er operert inn i kroppen og som ikke brenner opp, skal skilles fra asken og graves ned på en grav på kirkegården eller gis tilsvarende forsvarlig behandling».*

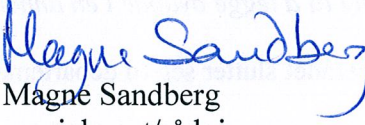
Det har imidlertid utviklet seg en praksis med gjenvinning av metallrester etter kremasjon. Departementet har gitt dispensasjon fra forskriften i enkeltsaker. Nå åpnes det for dette i forskriftene. Departementet påpeker imidlertid at det vil være avgjørende at gjenvinning av metaller gjennomføres på en måte som ikke virker støtende på de etterlatte. Det vil være behov for at det etableres klare rutiner og retningslinjer ved det enkelte krematorium for håndtering av metallrester, og det bør stilles krav til de som har ansvar for å gjenvinne metallrester. Det bør være kirkelig fellesråd som må finne forsvarlige måter dette kan gjøres på og foreslår følgende ordlyd til § 33 første ledd annet punktum:

«Proteser og liknende som er operert inn i kroppen og som ikke brenner opp, skal gjenvinnes på en måte som kirkelig fellesråd finner forsvarlig, eller skilles fra asken og graves ned på en grav på kirkegården eller gis tilsvarende forsvarlig behandling».

Bispedømmerådet anser at departementets forslag til endringer synes bedre å ivareta den miljømessige siden av utfordringen med metallrester. Samtidig legges ansvaret tydelig på fellesrådet for å finne forsvarlige løsninger. Bispedømmerådet støtter den foreslåtte endringen.

Med vennlig hilsen


Elise Sandnes e.f.
stiftsdirektør


Magne Sandberg
spesialprest/rådgiver
Direkte innvalg: 23301170